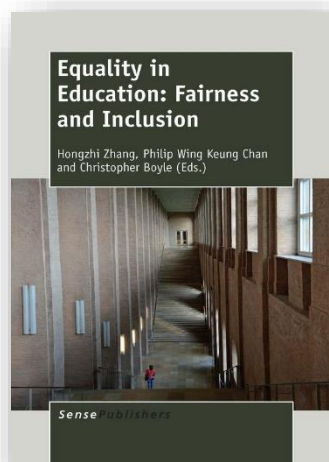

Recenze

Zhang, H., Chan, P. W. K., & Boyle, C. (Eds.). (2014). *Equality in education: Fairness and inclusion*. Rotterdam: Sense Publishers.

Kniha *Equality in education: Fairness and inclusion* vyšla v roce 2014 v nakladatelství Sense Publishers. Jedná se o odborný text spíše teoretického charakteru, který svým obsahem reaguje na aktuální požadavky praxe, ale zároveň komentuje teoretickou základnu doplněnou o ucelený souhrn dosavadního vědeckého poznání a zkušeností vybraných autorů z jednotlivých zemí. Práce naráží na rovnost ve vzdělávání prostřednictvím pojmů *fairness* (spravedlnost, čestnost) a *inclusion* (začlenění, inkluze) z pohledů jednotlivých autorů, zároveň se snaží upozornit na aktuální situaci ve školách. Pohyb v knize, ať už lineárním způsobem či nikoliv, vede mysl čtenáře a pomáhá mapovat některé dimenze inkluzivního vzdělávání. Autoři chtějí čtenáře nejen podpořit v reflexi stávající praxe a politiky, ale také rozvíjet jeho vlastní myšlení a pojetí tématu rovnosti. Na knize se podílí zástupci jednotlivých zemí, kteří spolupracovali na konkrétních tématech za účelem vytvoření srovnávacích studií. Díky nim je

kniha rozdělena do třech částí: *Theory and practice*, *local perspective* a *comparative perspective*. Jednotlivé části pak obsahují několik podkapitol rozvíjejících více dané téma.

První část knihy, jak název napovídá, se zaměřuje na některé teoretické a praktické otázky týkající se rovnosti a rozvoje inkluzivního vzdělávání v národním a mezinárodním kontextu. Tato sekce začíná textem od Trevora Gale a zaměřuje se na australské vzdělávání v letech 2007–2013. V tomto textu se objevují dva klíčové pojmy: „spravedlnost“ a „aspirace“, v jejichž souvislosti jsou představeny některé teoretické a koncepční otázky spravedlnosti v kontextu australského vysokoškolského vzdělávání. Ve druhé kapitole věnující se „Ekologii inkluzivního vzdělávání“ autoři Anderson, Deppeler a Boyle rozvíjí zajímavou teorii a popisují práci Bronfenbrennera, která se týká rovnosti a spravedlnosti. Urie Bronfenbenner byl rusko-americký psycholog známý zejména pro svůj ekologický model vývoje. Zabýval se především vývojovou a školní psychologií. Tato kapitola z jeho poznatků vychází, nabízí zajímavý pohled na environmentální faktory ovlivňující výchovu a vzdělávání a přináší návrh na jejich organizování. Zároveň popisuje, jak porozumět jejich vlivu na inkluzi. Kapitola třetí se věnuje rovnosti a právům ve vysokoškolském vzdělávání provedením a představením analýzy konceptů a teorií, na nichž jsou tyto hodnoty a práva založeny. Zároveň autor poukazuje na obousměrný koncept, kdy na jedné straně stojí stát, vzdělávací instituce, učitelé a na konci druhém studenti. V souvislosti s učiteli škol se autoři Boyle a Haimans ve čtvrté kapitole „Přijměte opatření nebo nic nedělejte: Vzdělávací dilema učitele“ dívají optikou filozofa i učitele na stále častější dilema – zda při rozhodování a samotné výuce jednat v zájmu studentů nebo implementovat politiku státu bez pochyb a úprav. Autoři navrhují, jak v této situaci jednat, zároveň zdůrazňují odpovědnost, která je kladena na učitele i na studenty. Současně vysvětlují v užší souvislosti, co znamenají pojmy učit a vzdělávat.

Druhá část publikace představuje místní perspektivu a poskytuje diverzifikované pohledy na spravedlnost, rovnost, inkluzi a problémy ve vybraných zemích. Jak je v knize několikrát zmíněno, tak každá země má charakteristické rysy svého vzdělávacího systému, proto je při hodnocení rovnosti a fungování systému vybrané země důležité přihlídnout k otázkám vlastního kapitálu, systému a práv v dané zemi a regionu a tyto otázky prozkoumat. Tato část nabízí sedm příspěvků například z Číny, Etiopie, Vietnamu a dalších zemí, kde popisuje aktuální dilemata s ohledem na místní politiku a řízení

vzdělávacího systému. Je zde nabídnut pohled na „chronický problém kvality“ vzdělávání v mnoha subsaharských státech, dále je zajímavá kapitola šest věnující se interpretaci historického vývoje čínské národní přijímací zkoušky na vysokou školu (NCEE), ale také kapitola osmá řešící otázky začleňování s ohledem na rozvoj a následné uvedení vzdělávacích reforem z roku 2007 v Bangladéši do praxe.

Poslední sekce *Comparative perspective* se skládá ze tří kapitol. V každé kapitole se objevují minimálně dva autoři, kteří mají podobné výzkumné zájmy, ale tyto výzkumy probíhají ve dvou odlišných zemích. Tato část je velmi podnětná, protože spojuje práci dvou rozdílných států díky srovnání v konkrétních tématech. Je to například práce od autorů Marav a Espinoza (kap. 12) a jejich srovnávací analýza trendů rovnosti přístupů ve vysokoškolském vzdělávání mezi dvěma rozvojovými státy – Chile a Mongolsko. Tyto dvě země sdílejí některé podobnosti, které hluboce ovlivnily jejich vzdělávací systémy – autoři zde popisují, jak přesně se tyto skutečnosti odrazily ve vzdělávání a hodnotí jejich klady i zápory. Konečným příspěvkem v této části je pak kapitola 14, která představuje e-learning jako nástroj rovného vzdělávání v Saudské Arábii a Zanzibaru. Autoři poskytují zajímavý popis toho, jak může využití e-learningu řešit otázky rovnosti, popř. dostupnosti vzdělávání v těchto zemích, zejména u žen, které mají jinak méně příležitostí k získání vysokoškolského vzdělání.

Jak je vidno na stručném popisu jednotlivých příspěvků, tak každý z autorů jednotlivá témata předkládá s ohledem na vlastní zkušenosti a pole působení, přesto se daří konstruktivním a smysluplným způsobem propojovat jednotlivé kapitoly, stavět je za sebe a vytvořit souvislý celek. Publikace je obsahově konzistentní, logicky členěná, a přestože byla vydána již v roce 2014, tak se zabývá stále atraktivním tématem a lze ji označit za aktuální. To je dáno jednak samotným tématem, ale i diskuzí autorů z různých zemí v jednotlivých sekcích. V úvodu knihy je uveden jmenný seznam těchto autorů i s místem jejich současného působení. Ti zároveň sami přiznávají, že rovnost ve vzdělávání je složitá a kontroverzní otázka, jež přesahuje rámec oblasti vzdělávání a podléhá jedinečným politickým, ekonomickým a socio-kulturním faktorům daných zemí. Text samotný pak svým pojetím a zapojením nejen politických kontextů obohacuje teoretický základ a dává čtenářům možnost širšího pohledu a zamyšlení se nad vzdělávacím systémem, fungováním a řešením rovnosti v jednotlivých zemích. Publikace je určena zejména pro vědecké pracovníky, což je zřejmé jednak ze samotného obsahového zaměření knihy, ale také díky formální stránce publikace – užívání odborné terminologie, struktura samotné práce a prezentace výsledků výzkumných studií. Taktéž je třeba zmínit, že Sense Publishers se věnuje vydávání zejména odborných vědeckých publikací, a proto ani tato práce není výjimkou. Zároveň je zmíněné nakladatelství jedním z nejrychleji rostoucích vydavatelů knih s výzkumy o vzdělávání a souvisejících oborech, což znamená, že je stejně jako tato kniha vhodnou volbou pro zájemce o výše uvedené oblasti.

Lucie Pazourková
Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci